

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı tarafından Anayasanın 98. ve TBMM içtüzüğünün 96. Maddelerine göre yazılı olarak yanıtlandırılmasını saygılarımla arz ederim. 19.07.2025

Barış BEKTAŞ
Konya Milletvekili

Gıda güvenliği, halk sağlığını korumanın yanı sıra milli ekonominin, ihracat pazarlarının ve tüketici haklarının korunması açısından stratejik öneme sahiptir. Ancak Türkiye’de sahte, taklit ve tağşiş gıda üretimi ve satışı, son yıllarda artış göstermekte, kamuoyunda ciddi endişelere yol açmaktadır.

Türk Gıda Kodeksi ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu kapsamında gıda üretim ve satışı sıkı düzenlemelere tabi olsa da, piyasada özellikle zeytinyağı, bal, süt ürünleri, baharat, et ve et ürünleri başta olmak üzere birçok üründe taklit ve tağşiş olayları tespit edilmektedir. 2025 yılına kadar yayımlanan tağşiş listeleri, gıda güvenliği açısından sorunun büyüklüğünü ortaya koymaktadır.

Taklit ve tağşiş, gıdanın içeriğinin değiştirilmesi, daha ucuz maddelerle ikame edilmesi veya ürünün besin değeri ile kalitesini düşürecek şekilde hile yapılması yoluyla tüketicinin aldatılması anlamına gelmektedir. Örneğin; zeytinyağına düşük kaliteli yağların karıştırılması, bala glukoz şurubu eklenmesi, et ürünlerinde farklı türlerin kullanılması, süt ve süt ürünlerinde bitkisel yağ ile maliyet düşürülmesi gibi örnekler, hem halk sağlığına hem de sektöre zarar vermektedir.

Teknik açıdan bakıldığında, bu tür sahtekârlıkların tespiti için ileri düzey analiz yöntemleri (ör. DNA analizleri, izotop oran analizleri, spektroskopik ve kromatografik yöntemler) gerekmektedir. Ancak Türkiye genelinde laboratuvar altyapısı, artan piyasa hacmi ve dijital ticaretin büyümesi karşısında zaman zaman yetersiz kalabilmektedir. Özellikle e-ticaret platformları ve sosyal medya üzerinden yapılan gıda satışlarının kontrolü, klasik denetim yöntemleriyle yeterince hızlı yürütülememektedir.

Hukuki açıdan, 5996 sayılı Kanun ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun uyarınca taklit ve tağşiş ürünlerin üretimi ve satışı yasaktır. Bu kapsamda idari para cezaları, faaliyetten men, ürün toplatma gibi yaptırımlar uygulanmakta, bazı durumlarda Cumhuriyet Savcılıklarına suç duyurusunda bulunmaktadır. Ancak kamuoyunda cezaların düşük kaldığı ve caydırıcılığın yeterli olmadığı yönünde eleştiriler mevcuttur.

Bürokratik olarak ise sahte gıda ile mücadele çok aktörlü bir süreçtir. Tarım ve Orman Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, belediyeler ve ilgili odalar denetim ve kontrol süreçlerinde görev almakta, ancak kurumlar arası koordinasyonun hızlandırılması ve bilgi paylaşımının güçlendirilmesi gerektiği sık sık gündeme gelmektedir. Ayrıca tüketicilerin bilinçlendirilmesi, şikâyet kanallarının güçlendirilmesi ve şeffaflığın artırılması büyük önem arz etmektedir.

Sahte gıda üretimi, yalnızca sağlık riski yaratmakla kalmamakta; aynı zamanda Türkiye'nin tarım, gıda ve ihracat sektöründe itibar kaybına yol açmakta, yerli üretici ve dürüst işletmeleri haksız rekabete maruz bırakmaktadır. 2025 yılı itibarıyla sektörün büyüklüğü, ticaret hacminin artması ve e-ticaretin yaygınlaşmasıyla birlikte, sorunun büyüklüğü daha da önemli hale gelmiştir. Dolayısıyla konuya ilişkin alınan tedbirlerin Meclis denetimi kapsamında detaylı biçimde incelenmesi elzemdir.

Bu bağlamda;

1. 2024 ve 2025 yıllarında Türkiye genelinde yapılan gıda denetimlerinde toplam kaç ürün ve firma hakkında taklit ve tağşiş tespiti yapılmıştır? Bunların illere ve ürün gruplarına göre dağılımı nedir?

2. 2024 ve 2025 yıllarında yayımlanan tağşiş listelerinde yer alan firmalara uygulanan idari yaptırımların detayları nelerdir? Kaç firmaya idari para cezası, üretim durdurma veya savcılığa suç duyurusu işlemi yapılmıştır?
3. E-ticaret ve sosyal medya üzerinden satılan gıda ürünlerine yönelik olarak ayrı bir denetim mekanizması kurulmuş mudur? 2024-2025 döneminde bu alanda yapılan denetimlerin ve işlemlerin sayısı nedir?
4. Türkiye genelinde Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı kaç adet gıda kontrol laboratuvarı aktif olarak çalışmaktadır? Bu laboratuvarların analiz kapasitesi, teknik altyapısı ve personel sayısı yeterli midir?
5. Sahte ve taklit gıdaların tespitinde kullanılan laboratuvar analiz teknikleri nelerdir? Yeni nesil analiz tekniklerinin geliştirilmesine yönelik Bakanlığınız tarafından yürütülen AR-GE çalışmaları var mıdır?
6. Sahte veya taklit ürünlere karşı caydırıcılığı artırmak amacıyla idari para cezalarının yükseltilmesi veya yeni yasal düzenlemeler yapılması konusunda 2025 yılı itibarıyla Bakanlığınızın planladığı çalışmalar nelerdir?
7. Tarım ve Orman Bakanlığı ile Sağlık, Ticaret ve İçişleri Bakanlıkları arasında sahte gıda denetimleriyle ilgili ortak bir dijital veri paylaşım sistemi mevcut mudur? Varsa bu sistemin işleyişi nasıldır?
8. Tüketicilerin sahte veya taklit ürünleri ihbar edebilmesi için aktif kullanılan telefon hatları veya dijital platformlar nelerdir? 2024 ve 2025 yıllarında bu kanallara yapılan şikâyet sayısı kaçtır? Kaçı sonuçlandırılmıştır?
9. Sahte gıda ile mücadele kapsamında tüketicileri ve üreticileri bilgilendirmeye yönelik yürütülen kampanya, eğitim veya farkındalık projeleri nelerdir? 2024 ve 2025 yıllarında hangi projeler hayata geçirilmiştir?
10. Sahte gıda ile mücadele kapsamında Bakanlığınızın 2025 ve sonrasına ilişkin stratejik hedefleri, projeleri veya yeni planları nelerdir?